

Atte Harjanne vihr ym.

Kirjallinen kysymys työperäisen maahanmuuton edistämisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Suomi tarvitsee kipeästi lisää eri alojen osaajia, sillä ilman lisätoimia työikäisten suhteellinen osuus väestöstä tulee vähenemään selvästi tulevina vuosikymmeninä. Työikäisten osuus Suomen väestöstä oli Tilastokeskuksen tuoreimman väestöennusteen mukaan 62 prosenttia vuonna 2019. Ennusteen arvion mukaan työikäisten määrä vähenee 60 prosenttiin vuoteen 2040 mennessä ja 57 prosenttiin vuoteen 2060 mennessä. Trendi ei aseta haastetta vain julkisen talouden tasapainolle, vaan myös yritysten toiminnalle — useat yritykset ovat raportoineet jo nyt, että osaavaa työvoimaa on haastavaa löytää Suomesta. Koko työperäisen maahanmuuton prosessi tarvitsee sujuvoitamista ja korkeampaa tavoitteellisuutta, mikä vaatii tietysti riittäviä resursseja. Suomella olisi syytä olla selvät osaajien määrien ja osaamisalojen tavoitteet, jotta politiikkatoimia voitaisiin toteuttaa mahdollisimman kohdistetusti.

Työperäisen maahanmuuton merkitys on Suomelle niin keskeinen, että siihen liittyvien prosessien tulisi olla huippuluokkaa: Byrokratia ei saisi olla este eikä hidaste, vaan sen tulisi olla sujuvaa ja ihmislähtöistä. Lähtökohtana tulisi olla se, että työlupa hyväksytään, jos hakemusta ei ole hylätty kuukauden sisällä sen hakemisesta. Tilastojen valossa tällainen prosessi olisi järkevä, sillä esimerkiksi vuonna 2019 ensimmäisistä työnteon perusteella haetuista oleskeluluvista hyväksyttiin yli 75 prosenttia. Hakemusten pitäisi olla myös mahdollisimman helposti ymmärrettäviä ja täytettäviä, jotta koko hakemisprosessi ei venyisi kohtuuttomasti hakemuksiin mahdollisesti ek-syneiden virheiden takia.

Erityisesti kansainvälisesti kilpailtujen osaajien hakemusten käsittelyprosessia on tarkasteltava kriittisesti. Tällainen osaaja ei välttämättä ole valmis odottamaan Suomeen pääsyä useita kuukausia, ja nopea käsittelyprosessi voisi tehdä Suomesta astetta houkuttelevamman maan hakea tänne töihin. Yksi tapa nopeuttaa kansainvälisesti kilpailtujen osaajien hakemusten käsittelyprosessia voisi olla tähän tarkoitukseen suunnattu oma yksikkönsä.

Olisi pohdittava vakavasti sitäkin, voisiko joissain julkishallinnon osissa ottaa englannin käyttöön virallisenä asiointikielenä, jotta asiointi Suomessa olisi helpompaa kansainvälisille erityisosaajille, jotka puhuvat usein hyvää englantia.

On myös hyvä huomata, että kolmanneksi yleisin peruste hakea oleskelulupaa EU:n ulkopuolelta Suomeen ovat opinnot Suomessa. Opiskelijat ovat suuri ja potentiaalinen ryhmä, joista monella on mielenkiintoa jäädä työskentelemään Suomeen opintojen päätyttyä, selkeä side suomalaiseen yhteiskuntaan ja valmiita verkostoja maassa. Valmistuneille olisikin perusteltua myöntää auto-maattisesti pysyvä oleskelulupa.

Kirjallinen kysymys KK 213/2021 vp

Myös ensimmäisen työluvan jälkeisten prosessien toiminnan varmuus ja jouhevuus ovat tärkeitä. Prosessin lähtökohtana tulisi olla se, että ihmisten olisi helppoa elää arkeaan ja tehdä työtään Suomessa. Pohtimisen arvoisia keinoja voisivat olla esimerkiksi oleskeluluvan muuttaminen ulkomaalaisen henkilökorttia vastaavaksi asiakirjaksi ja erilaisten lupiin ja päätöksiin liittyvien kriteerien tarkasteleminen moninaisten elämäntilanteiden kannalta. Esimerkiksi henkilöille, jotka työskentelevät aloilla, joilla työsopimukset ovat tyyppillisesti lyhyitä ja määräaikaista, vakinaisen osoitteen saamiseen vaadittavien kriteerien täyttäminen voi olla haastavaa oleskelun ensimmäisen vuoden aikana. Vakinaisen osoite on vaatimus useissa peruspalveluissa Suomessa, ja sen saaminen mahdollisimman pian työn alettua helpottaisi monen elämää. Olisi syytä pohtia sitäkin, voisiko lyhyimpiä oleskelulupia pidentää, jotta ihmisillä olisi joustovaraa etsiä halutessaan esimerkiksi uusi työpaikka tai järjestellä muuten asioitaan Suomessa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus aikoo edistää työperäistä maahanmuuttoa Suomeen, sujuvoittaa maahanmuuton käytäntöjä ja helpottaa Suomessa jo työskentelevien ulkomaalaisten elämää lupaprosessien ja muun byrokratian osalta?

Helsingissä 9.4.2021

Atte Harjanne vihr
Inka Hopsu vihr